

WATERSCHAP
vechtstromen

Crisisplan

Waterschap Vechtstromen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Kader	5
1.2	Uitgangspunten	5
1.3	Afbakening	5
1.4	Leeswijzer	6
2.	Taken en risico's	7
2.1	Beheergebied	7
2.2	Risico's	7
2.3	Uitvoeringsdocumenten	7
3.	Crisisorganisatie	8
3.1	Hoofdstructuur	8
3.2	Fasering	8
3.3	Alarmering en opschaling	9
3.4	Afschalen en nafase	10
3.5	Crisisteams	11
3.6	Werkwijze	12
3.7	Bijzondere bevoegdheden	13
4.	Netwerkpartners	14
4.1	Algemene en functionele keten	14
4.2	Afstemming op GRIP fasering	14
4.3	Liaisons	15
4.4	Informereren en alarmeren	16
5.	Borging	17
5.1	Crisis zorgsysteem	17
5.2	Borging	17
Bijlagen		18
Bijlage 1	Beheergebied waterschap Vechtstromen	18
Bijlage 2	Afkortingenlijst	19

1. Inleiding

1.1 Kader

Waterschap Vechtstromen draagt als waterbeheerder zorg voor het watersysteembeheer (kwantiteit, kering en waterkwaliteit) en het zuiveringsbeheer (zuivering van afvalwater) in zijn beheergebied. Helaas kunnen er situaties ontstaan waardoor het watersysteembeheer en/of het zuiveringsbeheer (ernstig) in gevaar wordt gebracht. Waterschap Vechtstromen bereid zich voor op dergelijke situaties, met als doel schadelijke gevolgen te voorkomen dan wel te beperken. Door externe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, veranderende wet- en regelgeving en samenwerking op internationaal, nationaal en regionaal niveau, is het belang van een goede voorbereiding sterk toegenomen.

Artikel 5.29 van de waterwet verplicht waterbeheerders tot het opstellen van een calamiteitenplan. In aansluiting op landelijke ontwikkelingen heeft waterschap Vechtstromen ervoor gekozen het onderhavige plan geen calamiteitenplan, maar crisisplan te noemen.

Het doel van het crisisplan is tweeledig:

1. Op hoofdlijnen vast leggen hoe het waterschap zich organiseert en hoe het waterschap optreedt bij crisis;
2. Betrokken medewerkers, bestuurders en netwerkpartners daarover informeren.

Dit crisisplan is afgestemd op de crisis- en calamiteitenplannen van de betrokken veiligheidsregio's en waterbeheerders en op andere relevante landelijke planvorming.

1.2 Uitgangspunten

Waterschap Vechtstromen hanteert de volgende uitgangspunten voor de crisisbeheersing:

- De crisisbeheersing bouwt voort op de dagelijkse bedrijfsvoering. De activiteiten (rollen) van de leden van de crisisorganisatie liggen in het verlengde van hun reguliere werkzaamheden (functies);
- Bij een crisis kantelt de organisatie en worden, afhankelijk van de ernst en omvang, één of meer delen van de crisisorganisatie actief. De teams van de crisisorganisatie representeren de hiërarchische niveaus van het waterschap;

- Bij opschaling heeft de crisisbeheersing prioriteit boven de normale werkzaamheden. De focus ligt hierbij op het goed functioneren van het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer.
- Voor de continuïteit van de crisisbeheersing is er een meervoudige bezetting van teams en rollen.
- Veiligheidsregio's voeren de regie op de regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing en zijn daardoor de belangrijkste netwerkpartner van het waterschap;

1.3 Afbakening

In dit crisisplan staat op hoofdlijnen beschreven op welke risico's het waterschap zich voorbereidt, hoe het zich organiseert tijdens crises en hoe het daarbij samenwerkt met netwerkpartners. Het crisisplan is onderdeel van het crisiszorgsysteem (CZS). De bundeling van de diverse activiteiten in één systeem zorgt ervoor dat de samenhang van de activiteiten wordt gewaarborgd en gecoördineerd. Een uitgebreide toelichting op het CZS wordt gegeven in hoofdstuk 5.

Om allesomvattend te zijn hanteert waterschap Vechtstromen de term crisis in alle eigennamen, zoals crisisplan, crisisbeheersing, crisisteam, etc. Omdat de meeste ernstige gebeurtenissen echter niet direct als crisis aangemerkt worden, wordt in de beschrijving de term incident gehanteerd voor situaties die binnen de bedrijfsvoering opgelost kunnen worden en de term calamiteit voor situaties waarvoor de interne crisisorganisatie wordt opgeschaald.

Een **incident** is een ongewenste gebeurtenis waarbij de kerntaken van het waterschap worden verstoord. Een incident is redelijk eenvoudig en kan met beperkte inzet van mens en middelen worden afgehandeld. Een incident wordt afgehandeld binnen de reguliere bedrijfsvoering. De wachtdienst is onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering.

Een **calamiteit** is een gebeurtenis, al dan niet plotseling optredend, met (de kans op) zodanig ernstige gevolgen voor het waterbeheer dat het noodzakelijk kan zijn af te wijken van het bestuurlijk vastgestelde beleid en/of gangbare procedures of beslissingen te nemen waarin het vastgestelde beleid niet voorziet. In het geval sprake is van een calamiteit wordt te allen tijde de crisisorganisatie opgeschaald.

Een **ramp** of een zwaar ongeval is een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken. Veiligheidsregio's en gemeenten voeren hierbij de regie. Het waterschap kan vanuit zijn functionele taken een rol spelen in de bestrijding van een ramp, bijvoorbeeld bij een overstroming.

Een **crisis** is een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast. Bij

een crisis gaat het meestal om een serie gebeurtenissen of rampen. Tijdens een crisis voert de gemeente waar de crisis plaatsvindt of de veiligheidsregio (als de crisis meerdere gemeenten treft) de regie.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een analyse gemaakt van de risico's waarmee het waterschap te maken heeft. Hoofdstuk 3 gaat in op de structuur en de werkwijze van de crisisorganisatie. In hoofdstuk 4 staat de afstemming met de netwerkpartners centraal, waarna in hoofdstuk 5 wordt beschreven hoe de crisisbeheersing is geborgd binnen het crisiszorgsysteem.

2. Taken en risico's

2.1 Beheergebied

Waterschap Vechtstromen verzorgt het waterbeheer in Twente, Noordoost Overijssel en Zuidoost Drenthe. Een beheergebied met een oppervlakte van circa 225.000 ha en 23 inliggende gemeenten. Vechtstromen beheert het water van 4800 km rivieren, beken en andere watergangen en zuivert op 23 rioolwaterzuiveringsinstallaties het afvalwater van circa 800.000 inwoners. Het waterschap heeft vier primair taken:

- Waterkering beheer, zorgen voor het keren van oppervlaktewater;
- Watersysteem beheer, zorgen voor voldoende en schoon water;
- Waterketen beheer, zorgen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater;
- Vaarwegbeheer, zorgen voor het technisch onderhoud van vaarwegen.

Het beheergebied van waterschap Vechtstromen grenst aan de beheergebieden van de waterschappen Hunze en Aa's, Reest en Wieden, Groot Salland en Rijn en IJssel.

Daarnaast grenst het aan de Oostzijde aan de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Het beheergebied van waterschap Vechtstromen overlapt met de veiligheidsregio's Twente (58%), Drenthe (25%), IJsselland (17%) en Noord- en Oost-Gelderland (minder dan 0,5%).

Een overzichtskaart van het beheergebied van waterschap Vechtstromen is te vinden in bijlage 1.

2.2 Risico's

Crisis waarmee het waterschap te maken kan krijgen worden beschreven als risico's. Een risico is de waarschijnlijkheid dat een crisis optreedt vermenigvuldigd met de impact van de crisis. Voor het waterschap relevante risico's zijn alle omstandigheden die het watersysteembeheer of het zuiveringsbeheer in gevaar brengen. Dat zijn zogeheten watergerelateerde risico's.

Op basis van de bovenstaande methodiek (risico = waarschijnlijkheid x impact), gecombineerd met kennis en ervaring is een gewogen inschatting gemaakt van de risico's met betrekking tot de primaire taken van het waterschap. Hierbij is geconcludeerd dat de belangrijkste risico's voor het waterschap zijn:

- Wateroverlast en watertekort
- Falen van zuiveringstechnische werken
- Verontreiniging van het oppervlaktewater

Naast de bovenstaande risico's die direct van invloed zijn op de primaire taken van het waterschap zijn er ook nog een aantal risico's die de continuïteit van de organisatie in gevaar brengen. Deze risico's zijn:

- De uitval van personeel
- De uitval van elektriciteit
- De uitval van ICT (informatievoorziening)

2.3 Uitvoeringsdocumenten

Middels proactieve en preventieve maatregelen in het dagelijks werk probeert waterschap Vechtstromen risico's zoveel als mogelijk te reduceren. Hierbij valt onder andere te denken aan beheer en onderhoud van waterstaatswerken, vergunningverlening, handhaving en het installeren van noodvoorzieningen. Ondanks deze maatregelen zijn risico's niet volledig uit te sluiten en kan er altijd iets mis gaan. Om die reden zijn er voor de belangrijkste risico's uitvoeringsdocumenten opgesteld.

Calamiteitenbestrijdingsplannen

In de calamiteitenbestrijdingsplannen wordt een nadere beschrijving gegeven van de water gerelateerde risico's en de bestrijdingsmaatregelen. Het waterschap onderscheidt de volgende bestrijdingsplannen:

- Calamiteitenbestrijdingsplan Wateroverlast en watertekort
- Calamiteitenbestrijdingsplan Falen zuiveringstechnische werken
- Calamiteitenbestrijdingsplan Oppervlaktewaterverontreiniging

Continuïteitsplannen

In de continuïteitsplannen wordt een beschrijving gegeven van risico's die de continuïteit van de organisatie in gevaar brengen. Voorbeelden hiervan zijn de uitval van personeel, de uitval van nutsvoorzieningen, de uitval van ICT, de uitval van faciliteiten. Omdat risico's voor de continuïteit de normale bedrijfsvoering aantasten, kunnen ze als keteneffect een watergerelateerd risico tot gevolg hebben. Zo kan de uitval van elektriciteit tot wateroverlast leiden als daarbij gemalen stil vallen.

Crisiscommunicatieplan

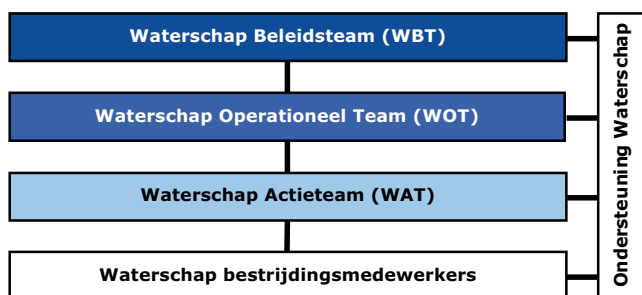
Het beeld over de crisisbeheersing bij het publiek is van invloed op het imago van het waterschap. Met crisiscommunicatie beoogt waterschap Vechtstromen informatie te verstrekken, handelingsperspectief te bieden en betekenis te geven. De wijze waarop het waterschap hier invulling aan geeft staat beschreven in het crisiscommunicatieplan.

3. Crisisorganisatie en werkwijze

3.1 Hoofdstructuur

De crisisorganisatie is het deel van de organisatie dat in actie komt wanneer sprake is van een (dreigende) calamiteit. De bestrijding van calamiteiten heeft te allen tijde de hoogste prioriteit bij het waterschap. De reguliere organisatie staat dan ook volledig ten dienste van de crisisorganisatie. Wanneer geen sprake is van een calamiteit staat de crisisorganisatie in slaapstand. De crisisorganisatie van het waterschap bestaat uit drie teams en diverse rollen. Elk team en elke rol heeft eigen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Onderstaand worden de belangrijkste weergegeven.

Figuur 1. Hoofdstructuur van de crisisorganisatie

De **bestrijdingsmedewerkers** van het waterschap dragen zorg voor de daadwerkelijke uitvoering van bestrijdingswerkzaamheden in het veld.

Het **Waterschap Actieteam (WAT)** is verantwoordelijk voor de bronbestrijding. Het actieteam ontwikkelt scenario's, bepaalt de concrete bestrijdingsmaatregelen en coördineert de inzet van mensen en middelen in het veld. *Nb. Wanneer er sprake is van meerdere brongebieden kan ervoor gekozen worden meerdere WAT's in te stellen. Hierbij moet nadrukkelijk rekening worden gehouden met de bezetting.*

Het **Waterschap Operationeel Team (WOT)** is verantwoordelijk voor de bron- en de effectbestrijding van calamiteiten. Op basis van beschikbare informatie, scenario's en middelen stippelt het WOT een bestrijdingstactiek uit, hierbij rekening houdend met alle mogelijke effecten. Het WOT vormt de schakel tussen het WBT en het WAT en onderhoudt intensief contact met de buitenwereld.

Het **Waterschap Beleids team (WBT)** is eindverantwoordelijk voor het optreden van de crisisorganisatie. Het beleids team houdt zich bezig met de beleidsmatige aspecten van de bestrijding en bepaalt daarmee de strategie van het optreden van het waterschap. Het WBT is tevens verantwoordelijk voor de (inter)regionale bestuurlijke afstemming en coördinatie met waterbeheerders en andere overheidsorganisaties.

De **Ondersteuning** van waterschap Vechtstromen verzorgt alle noodzakelijke ondersteuning (bijv. inhoudelijk, communicatie, facilitair, ICT, juridisch, arbo en milieu, etc.) aan de crisisorganisatie. De ondersteuning wordt georganiseerd vanuit de reguliere organisatie. Op die manier hoeven geen ingewikkelde organisatiestructuren opgetuigd te worden. Elke discipline heeft een coördinator die fungeert als aanspreekpunt voor de crisisorganisatie en de invulling en organisatie van de gevraagde ondersteuning coördineert.

3.2 Fasering

Calamiteiten verschillen in aard en omvang. De crisisorganisatie past zich daarop aan en wordt zo nodig op steeds grotere schaal ingericht. Dit gebeurt gefaseerd en heet opschaling. Bij opschaling verandert het aantal en type ingezette teams en wijzigt de aansturing. De fasen heten coördinatiefasen en zijn gebaseerd op de behoefte aan coördinatie. De coördinatiebehoefte is afhankelijk van vier indicatoren:

- Dreigingsniveau, de impact van de calamiteit bij de bron en in het effectgebied;
- Bestuurlijke betrokkenheid, voor de afstemming met partners en het gebruik van bijzondere bevoegdheden;
- Financiële gevolgen, de geschatte kosten van de schade en voor de bestrijding;
- Crisiscommunicatie en media, om burgers te informeren en voor vragen van media.

Op basis van de indicatoren zijn per fase opschalingscriteria geformuleerd, zie tabel 2. Bij overschrijding van een criterium wordt opgeschaald naar de betreffende fase. Naast deze 'algemene' opschalingscriteria zijn voor de grootste risico's specifieke opschalingscriteria geformuleerd voor opschaling (bijvoorbeeld waterstanden). Deze staan beschreven in de calamiteitenbestrijdingsplannen.

Tabel 2: Tabel met coördinatietaken en opschalingscriteria

Fase	Actieve teams ¹	Dreigings niveau	Bestuurlijke betrokkenheid	Indicatie financiële gevolgen	Crisiscommunicatie en media
0	veld	incident af te handelen binnen de dagelijkse routine	geen	geen of geringe schade	geen
1	veld WAT	calamiteit met beperkte impact op de omgeving	geen	schade tot € 0,1 miljoen	intern en eventueel extern communiceren
2	veld (WAT) WOT	calamiteit met grote impact op de omgeving	wordt geïnformeerd over de calamiteit	schade tot € 1 miljoen	intern en extern communiceren
3	veld (WAT) WOT WBT	calamiteit met zeer grote impact en bedreigend voor mens en milieu	lokale ² bestuurlijke coördinatie	schade meer dan € 1 miljoen	intern communiceren en externe communicatie lokaal afstemmen
4	veld (WAT) WOT WBT	calamiteit is gebiedsgrens overschrijdend	regionale bestuurlijke coördinatie	schade meer dan € 10 miljoen	intern communiceren en externe communicatie regionaal afstemmen

3.3 Alarmering en opschaling

Iedere calamiteit begint met een melding, een storing of waarschuwing. Binnen kantoortijd komen deze meldingen binnen bij de betreffende eenheden. Buiten kantoortijd komen de meldingen terecht bij de wachtdienstorganisatie, welke 24/7 bereikbaar en beschikbaar is. Het betreft de volgende soorten meldingen:

- Storingen van de technische installaties via telemetrie;
- Signaleringen van te hoge waterstanden via telemetrie of voorspellingsmodellen;
- Waarschuwingen voor extreme neerslag via externe aanbieders;
- Klachten en meldingen over waterkwaliteit of waterkwantiteit van externen;
- Meldingen en alarmeringen van de meldkamers van veiligheidsregio's.

De behandelend medewerker van het waterschap verifieert de melding en maakt een eerste inschatting van de ernst en omvang. Indien de melding niet binnen de dagelijkse routine valt informeert of alarmeert de medewerker de dienstdoende WAT-leider, welke 24/7 bereikbaar en beschikbaar is.

De WAT leider beoordeelt de situatie aan de hand van de opschalingscriteria en besluit zo nodig om op te schalen naar fase 1. Op het moment dat hij besluit om op te schalen wijkt het waterschap van de normale bedrijfsvoering af en treedt de crisisorganisatie in werking. Na het afkondigen van fase 1 roept de WAT leider zijn team bijeen.

Informatief opschalen en afstemmen

Naast de fysieke opschaling vind ook informatieve opschaling plaats. De WAT leider informeert bij opschaling van het WAT (fase 1) standaard de waterschap operationeel leider. De operationeel leider informeert op zijn beurt altijd de voorzitter. Op die manier zijn alle sleutelfunctionarissen van de crisisorganisatie op de hoogte van de situatie en kunnen zij zo nodig preventieve maatregelen treffen, dan wel besluiten om verder op te schalen. De voorzitter zal zo nodig het bestuur informeren over de situatie. Dit proces van organisatorisch en informatief opschalen herhaalt zich bij opschaling naar fase 2 en 3. De informatielijn van WAT-leider naar operationeel leider naar voorzitter (en terug) worden gedurende de gehele calamiteit actief in stand gehouden.

¹ Bij opschaling vanaf fase 2 is het WAT niet per definitie actief.

² Met lokaal wordt bedoeld binnen het beheergebied van het waterschap.

Bevoegd tot opschalen

Het besluit om op te schalen ligt te allen tijde bij de voorzitters van de crisisteams. De voorzitters worden hierbij geadviseerd door de voorzitters van lagere teams en/of door inhoudelijke adviseurs. Wanneer de voorzitter van een team besluit niet op te schalen kan deze, naar het oordeel van de voorzitter van het team boven hem, een aanwijzing krijgen dit alsnog te doen. Voor het beleidsteam geldt dat een dergelijke aanwijzing kan komen van gedeputeerde staten of de verantwoordelijke minister.³

De opschaling hoeft niet altijd te lopen van fase 0 tot en met 4. Wanneer hier aanleiding toe is, kan een voorzitter van een hoger team direct opschalen naar fase 2, 3 of 4. Afhankelijk van de aard en omvang van de calamiteit worden de teams uit de lagere fasen al dan niet bijeen geroepen.

Streeftijden

Er bestaan geen richtlijnen voor opkomsttijden voor waterschapfunctionarissen. De piketfunctionarissen die 24 uur per dag 7 dagen per week bereikbaar en beschikbaar zijn hebben daarom geen opkomsttijden maar streeftijden. Afhankelijk van de functie/rol, varieert de streeftijd van 60 tot 90 minuten. Voor de eerstelijns wachtdienstmedewerkers geldt een streeftijd van 60 minuten. Voor de WAT-leiders geldt een streeftijd van 90 minuten. Deze laatste streeftijd geldt ook voor het WAT. Echter, aangezien de meeste functionarissen in het WAT geen piket draaien is de opkomsttijd erg afhankelijk van de bereikbaarheid, beschikbaarheid en betrokkenheid van deze functionarissen.

3.4 Afschalen en nafase

Nadat een calamiteit is bestreden, wordt de crisisorganisatie afgeschaald. De voorzitter van het hoogste opgeschaalde team beslist daartoe. Het is mogelijk in een keer af te schalen, maar dit kan ook gefaseerd. Na het afschalen van de crisisorganisatie keert het waterschap terug naar de normale bedrijfsvoering. De voorzitters van de crisisteams zijn verantwoordelijk voor een soepele overdracht.

Dat de calamiteit is bestreden en de crisisorganisatie is afgeschaald, betekent niet dat al het werk is gedaan. Elke calamiteit heeft een nafase. In principe geldt: 'hoe groter de calamiteit hoe langer en intensiever de nafase. De nafase wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de reguliere organisatie. Vaste activiteiten in de nafase zijn:

- Herstel van de schade aan waterstaats- en/of zuiveringstechnische werken;
- Persoonlijke nazorg voor medewerkers die zijn blootgesteld aan schokkende gebeurtenissen;
- Evaluatie van het optreden van de crisisorganisatie, de procesevaluatie;
- Juridische en financiële afhandeling van de calamiteit.

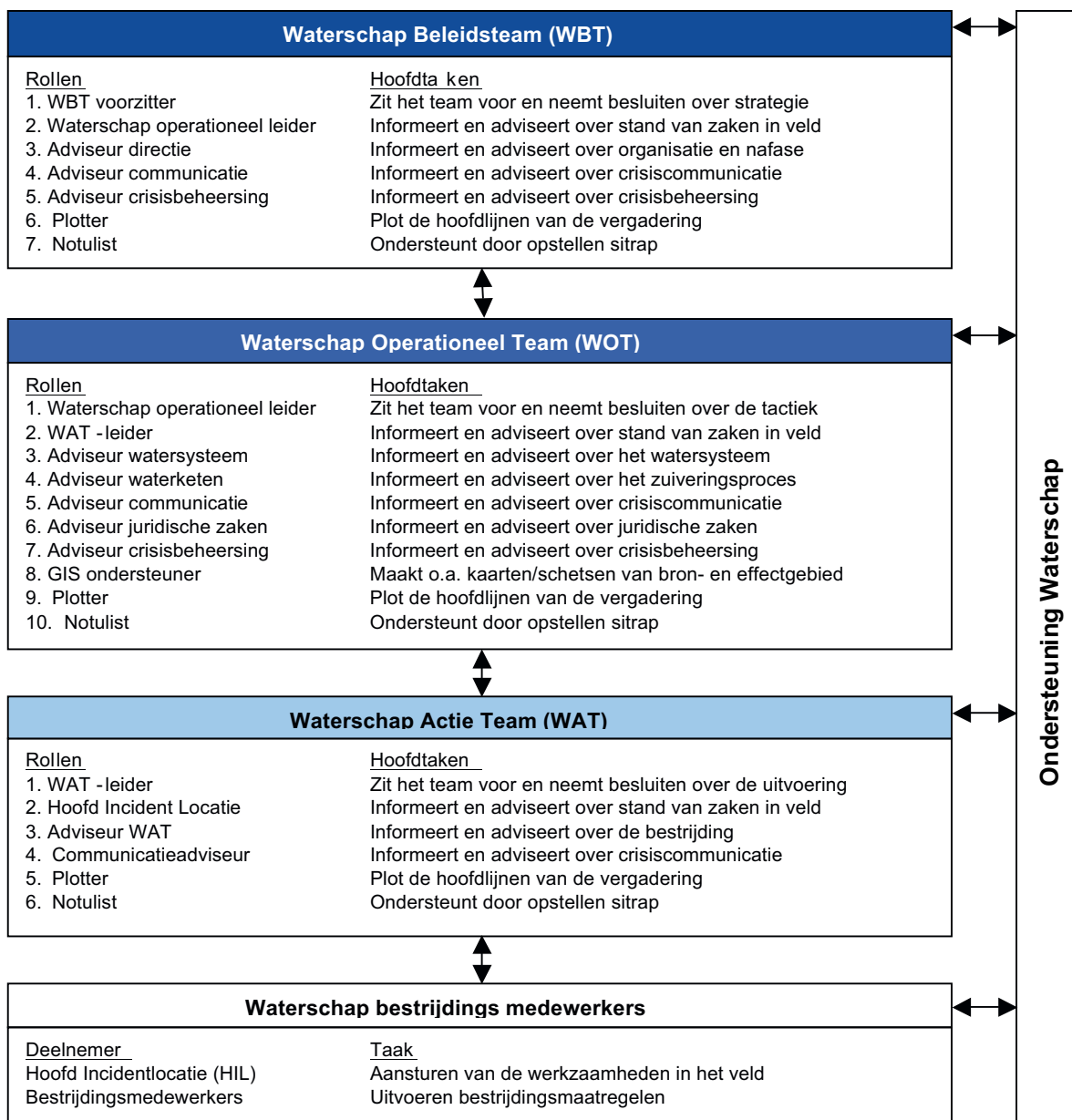
³ Art 5.31 Waterwet

3.5 Crisisteam

De crisisteamen zijn op alle niveaus integraal ingericht. Hiermee is geborgd dat de teams vanuit verschillende invalshoeken naar calamiteiten kijken. De samenstelling van de crisisteamen wordt in onderstaand figuur weergegeven. Hierbij is aangegeven welke rollen standaard in de teams vertegenwoordigd zijn en welke hoofdtaak zij hebben. De voorzitters van de teams zijn

verantwoordelijk voor de samenstelling van de teams en kunnen desgewenst rollen aan hun team toevoegen of (in overleg) weglaten.

Figuur 2. Crisisorganisatie en samenstelling teams waterschap Vechtstromen

Vrijwillige dijkwacht

Ten tijde van hoogwatersituaties kan een beroep worden gedaan op de vrijwillige dijkwacht. De vrijwillige dijkwacht is een groep van ongeveer 80 vrijwilligers die zijn opgeleid en getraind om ingezet te worden voor het inspecteren van de dijken. De vrijwillige dijkwacht valt onder de verantwoordelijkheid van het WAT. Een nadere uitwerking van de dijkwachtorganisatie is beschreven in het draaiboek inzet dijkwacht.

3.6 Werkwijze

Medewerkers in het veld draaien bij langdurige calamiteiten diensten van maximaal 12 uur. De medewerkers blijven tijdens een calamiteit bevoegd om alle werkzaamheden uit te voeren, die ze onder normale omstandigheden ook uitvoeren. De bestrijdingsmedewerkers worden aangestuurd door een hoofd incidentlocatie (HIL). De HIL rapporteert rechtstreeks aan de WAT leider. Afhankelijk van de aard en omvang van de calamiteit kunnen er meerdere HIL's actief zijn op verschillende locaties.

Het WAT bundelt de informatie, beoordeelt de situatie en bepaalt concrete bestrijdingsmaatregelen. Het WOT wordt door het WAT op de hoogte gehouden van de situatie. Het WOT beoordeelt op basis van de (verwachte) effecten of het noodzakelijk is de aanpak van de bestrijding aan te passen en of een andere tactiek moet worden gevolgd. Zodra hierbij bestuurlijke knelpunten aan het licht komen, legt het WOT deze voor aan het WBT en geeft daarbij een advies over de te nemen beslissingen.

Op basis van de verkregen informatie en het advies vanuit het WOT, neemt het WBT het besluit of aanpassing van de strategie nodig is. Het WOT zet de door het WBT geformuleerde besluiten (strategie) om in een tactiek voor de bestrijding. Op basis van de tactiek coördineert het WAT de uitvoering in het veld.

Voor vergaderingen van het WBT vindt afstemming plaats tussen de voorzitter, de waterschap operationeel leider en de adviseur crisisbeheersing. De voorzitter wordt hierbij op de hoogte gebracht van de belangrijkste onderwerpen en zo nodig worden besluiten genomen over urgente kwesties om de voortgang van de bestrijding te bevorderen.

Locatie

Het WOT en WBT werken vanuit het kantoor van het waterschap in Almelo of Coevorden. Daar zijn ruimten

en faciliteiten beschikbaar om te vergaderen en voor het verwerken van informatie. De voorzitters van de teams kiezen een locatie op basis van de aanwezigheid van functionarissen en de afstand tot de bron van de calamiteit. Het WAT werkt vanuit een van de aangewezen crisisruimtes op een van de hoofdlocaties of een buitenlocatie. De WAT-leider kiest altijd een locatie zo dicht mogelijk bij het brongebied.

Bezetting

De crisisteams hebben bij langdurige calamiteiten een wisselende bezetting. De wisseling van functionarissen gaat geleidelijk, maar binnen 12 uur, zodat de continuïteit van de crisisteams geborgd is en functionarissen niet worden overbelast. Alle functionarissen houden een logboek bij waarin ze hun handelen vastleggen. Het logboek wordt gebruikt voor een soepele overdracht.

Informatievoorziening

De informatievoorziening is een randvoorwaardelijk onderdeel van de crisisbeheersing. Hoe beter de informatievoorziening is georganiseerd, hoe sneller de beeld-, oordeel- en besluitvorming plaats kan vinden. Voor afstemming tussen de crisisteams wordt gebruik gemaakt van een situatierapport (sitrap) waarin procesafspraken, beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (PBOB methode) zijn vastgelegd. Voor de externe afstemming wordt een waterbeeld opgesteld. Het waterbeeld wordt naar de betrokken netwerkpartners gestuurd. Om de informatievoorziening binnen de crisisbeheersing te verbeteren is het netcentrisch werken geïntroduceerd. De netcentrische werkwijze beoogt het continu, (de)centraal beschikbaar stellen van informatie voor alle betrokkenen in de crisisbeheersing. Het waterschap sluit aan op de netcentrische werkwijze van de veiligheidsregio's.

Crisiscommunicatie

Via de interne communicatielijnen informeert de crisisorganisatie de niet betrokken medewerkers en bestuursleden over de calamiteit. Burgers en media worden via externe communicatiekanalen geïnformeerd. De communicatie heeft naast het vermelden van feiten vooral tot doel de impact van de calamiteit te duiden en handelingsperspectieven te bieden. Het hoogst geactiveerde crisisteam is verantwoordelijk voor de crisiscommunicatie.

Bij externe communicatie zal waar nodig afstemming plaatsvinden met betrokken netwerkpartners. Als de regionale crisisorganisatie is opgeschaald, verzorgt de

veiligheidsregio de crisiscommunicatie. Het waterschap levert hierbij desgewenst een inhoudelijke bijdrage en stemt de eigen crisiscommunicatie hierop af. Een uitgebreide beschrijving van de crisiscommunicatie is uitgewerkt in het crisiscommunicatieplan.

3.7 Bijzondere bevoegdheden

Onderstaand worden de bevoegdheden behandeld die het waterschap en externe partijen hebben ten tijde van calamiteiten.

Intern

Bij het bestrijden van calamiteiten kan het noodzakelijk zijn om maatregelen te nemen die afwijken van de reguliere afspraken en werkwijzen. Om besluiten daartoe mogelijk te maken, beschikt het waterschap over de volgende bevoegdheden:

- Artikel 5.30 van de Waterwet geeft het dagelijks bestuur van het waterschap de bevoegdheid om bij onmiddellijk en ernstig gevaar voor een waterstaatswerk de nodige maatregelen te treffen. Als de tijd ontbreekt om het dagelijks bestuur bijeen te roepen, oefent de watergraaf deze bevoegdheid uit. De maatregelen mogen niet in strijd zijn met de Grondwet of internationaal-rechtelijke verplichtingen. Het waterschap meldt het gebruik van deze bevoegdheid direct bij gedeputeerde staten. Het waterschap vergoedt de schade die hierdoor ontstaat. Het waterschap is verplicht om het optreden te evalueren;
- Artikel 2.1.13 van de Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschapspersoneel (SAW) geeft het dagelijks bestuur van het waterschap de bevoegdheid om ieder personeelslid in te zetten bij het bestrijden van calamiteiten.
- Artikel 3.6 van de Keur waterschap Vechtstromen⁴ geeft het bestuur van het waterschap de mogelijkheid om in geval van (dreigende) calamiteit een verbod op te leggen voor:
 - het afvoeren naar of onttrekken aan oppervlaktewaterlichamen;
 - het onttrekken van grondwater of het infiltreren van water.
 Het verbod blijft van kracht zolang het bestuur dit noodzakelijk acht.

Extern

Enkele netwerkpartners van het waterschap beschikken over bijzondere bevoegdheden om in crisissituaties bevelen en opdrachten aan het waterschap te geven. Het waterschap dient die bevelen en opdrachten uit te voeren. Het betreft de volgende bevoegdheden:

- Artikel 5 van de Wet veiligheidsregio's bepaalt dat de burgemeester het opperbevel heeft bij een ramp of ernstige vrees voor het ontstaan ervan.
- Artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's bepaalt dat in geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, het opperbevel en een aantal bevoegdheden overgaan naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Wanneer vanuit het Regionaal beleidsteam (RBT) aan het bestuur van het waterschap een aanwijzing wordt gegeven, is het bestuur verplicht rekening te houden met deze aanwijzing bij zijn optreden op grond van de aan hem toegekende bevoegdheden, dus ook bij de instructies die hij geeft aan de voor de crisisbeheersing onder zijn gezag staande personen.
- Artikel 5.31 van de Waterwet geeft gedeputeerde staten en de minister van Infrastructuur en Milieu de bevoegdheid om aan het bestuur van het waterschap een opdracht te geven indien het waterschap ten onrechte niet of niet voldoende optreedt bij gevaar.

⁴ Keur: De keur bevat gebods- en verbodsbepalingen die er op gericht zijn om waterstaatwerken in beheer bij het waterschap te beschermen zodat zij kunnen (blijven) functioneren. In de keur zijn onder andere bepalingen opgenomen over het bouwen, het gebruiken van gronden en het aanleggen van werken in de keurzones.

4. Netwerkpartners

4.1 Algemene en functionele keten

Bij de bestrijding van calamiteiten zijn vaak veel partijen betrokken. Om te zorgen dat de bestrijding soepel verloopt, is het informeren van, afstemmen op en samenwerken met netwerkpartners onontbeerlijk. Zowel op uitvoerend, tactisch als strategisch niveau.

De netwerkpartners hebben hun eigen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tijdens een crisis⁵. Daarom is zorgvuldige afstemming noodzakelijk voor een adequate crisisbeheersing. Het netwerk waarmee het waterschap van doen heeft is onder te verdelen in twee groepen: de algemene keten en de functionele keten waterbeheer.

De algemene keten

Overheden binnen de algemene keten zijn verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid. Onder de algemene keten vallen het ministerie van Veiligheid en Justitie, de provincies, de veiligheidsregio's en de gemeenten. In het beheergebied van waterschap Vechtstromen zijn drie provincies (Overijssel, Drenthe en Gelderland), vier veiligheidsregio's (Twente, IJsselland, Drenthe en Noord- en Oost-Gelderland) en 23 gemeenten actief. De veiligheidsregio's voeren de regie op de regionale crisisbeheersing. Afstemming en samenwerking met de veiligheidsregio's is dan ook noodzakelijk zodra een calamiteit gevolgen heeft voor de openbare orde en veiligheid.

De functionele keten waterbeheer

Deze keten bestaat uit het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de regionale diensten van Rijkswaterstaat en de waterschappen. Waterschap Vechtstromen grenst aan de waterschappen Hunze en Aa's, Reest en Wieden, Groot Salland en Rijn en IJssel en de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Daarnaast heeft het waterschap van doen met de regionale diensten Oost Nederland en Noord Nederland van Rijkswaterstaat en de landelijke coördinatiecommissies Waterverdeling (LCW), Overstromingsdreiging (LCO) en Milieuverontreiniging Water (LCM). Tijdens calamiteiten volstaat het informeren van collega waterbeheerders meestal. Echter wanneer een calamiteit uitstraling heeft naar het beheergebied van een andere waterbeheerder, is afstemming en samenwerking bij de crisisbeheersing noodzakelijk.

4.2 Afstemming op GRIP fasering

De veiligheidsregio's hanteren de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP) om het regionale coördinatie- en opschalingniveau van de hulpdiensten te bepalen.⁶ In de onderstaande tabel wordt de GRIP fasering op hoofdlijnen weergegeven.

Tabel 3. GRIP fasering

Niveau	Team(s) ⁷	Reikwijdte van de gebeurtenis
GRIP 0	Motorkap overleg	Normale dagelijkse werkwijze
GRIP 1	CoPI	Bronbestrijding
GRIP 2	(CoPI), ROT	Bron- en effectbestrijding
GRIP 3	(CoPI), ROT, GBT ⁸	Bedreiging welzijn (grote groepen van) de bevolking
GRIP 4	(CoPI), ROT, RBT	Gemeentegrensoverschrijdend, eventueel schaarste
GRIP 5	+ RBT effectregio's	Veiligheidsregio overschrijdend
GRIP RIJK	+ MCCb	Nationale veiligheid in het geding

Om de samenwerking met de veiligheidsregio's zo soepel mogelijk te laten verlopen is de opschalingstructuur van de waterschappen afgestemd op de GRIP fasering. Dit biedt de waterschappen en veiligheidsregio's de mogelijkheid om bij watergerelateerde calamiteit zoveel mogelijk tot een gelijk niveau op te schalen.

⁵ *Bestuurlijke netwerkkaarten crisisbeheersing, Instituut fysieke veiligheid, december 2013*

⁶ *Eenheid in verscheidenheid, NCTV en veiligheid en het veiligheidsberaad, maart 2013*

⁷ *De teams tussen haakjes zijn optioneel*

⁸ *Veiligheidsregio Drenthe kent een gemeentelijk management team i.p.v. een beleidsteam.*

Figuur 3. Coördinatiefasen waterschap versus GRIP fasen

	FASE 0	FASE 1	FASE 2	FASE 3	FASE 4		
Coördinatie Waterschappen	Dagelijkse routine	Waterschap Actieteam WAT	Waterschap Operationeel team (WOT)	Waterschap Beleids team (WBT)	Meerdere waterschap beleidsteams (WBT's)		
	Wachtdienst	OVD waterschap	AC waterschap	Bestuurder waterschap	Bestuurder waterschap		
GRIP veiligheidsregio's	Dagelijkse routine / Motorkap overleg	Commando Plaats Incident (CoPI)	Regionaal Operationeel Team (ROT)	Gemeentelijk Beleids team (GBT) / Gemeentelijk Management Team (GMT)	Regionaal Beleids team (RBT)	Meerdere Regionale Beleids teams (RBT's)	Ministeriële Commissie Crisis beheersing (MCCb)
	GRIP 0	GRIP 1	GRIP 2	GRIP 3	GRIP4	GRIP 5	GRIP RIJK

4.3 Liaisons

In de regionale crisisplannen⁹ van de veiligheidsregio's waarmee waterschap Vechtstromen van doen heeft zijn afspraken gemaakt over de deelname van waterschap functionarissen (liaisons) aan regionale crisisteams. Voor alle veiligheidsregio's geldt dat het waterschap in geval van watergerelateerde crisis op alle GRIP niveaus wordt uitgenodigd om deel te nemen aan de regionale crisisteams.

Aan liaisons worden specifieke eisen gesteld. Onder andere op gebied van mandaat en competenties. Om te voorkomen dat liaisons onbevoegd of onbekwaam zijn, heeft het waterschap duidelijke afspraken gemaakt over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

De benaming van de liaisons is afgestemd op de benaming van de veiligheidsregio's.

- Liaison CoPI: Officier van Dienst (OVD) waterschap
- Liaison ROT: Algemeen Commandant (AC) waterschap
- Liaison GBT: Voorzitter waterschap
- Liaison RBT: Voorzitter waterschap

⁹ Veiligheidsregio's zijn verplicht een Regionaal Crisisplan vast te stellen. Art. 16 WVR

Verder geldt voor de inzet van liaisons het volgende:

- Afstemming tussen de liaisons en het waterschap verloopt via de voorzitters van de crisisteams van het waterschap. Zo onderhoudt de voorzitter van het WBT contact met de voorzitter waterschap, de WOL met de AC waterschap en de WAT leider onderhoudt contact met de OVD waterschap;
- Als ruggespraak met het waterschap niet mogelijk is zijn de liaisons van waterschap Vechtstromen bevoegd om op hun niveau besluiten te nemen in naam van het waterschap;
- Bestuurlijke en ambtelijke liaisons wordt desgewenst bijgestaan door een ondersteuner. De ondersteuner ondersteunt bij het uitwisselen van informatie tussen de veiligheidsregio en het waterschap en met de liaisons in andere teams. Daarnaast is de ondersteuner adviseur van de liaison en helpt hij desgewenst bij het duiden van informatie;
- De ondersteuner is niet bevoegd om bij afwezigheid en onbereikbaarheid van de liaison besluiten te nemen namens het waterschap.
- Bestuurlijke en ambtelijke liaisons kunnen tijdelijk of permanent zitting nemen in een ROT, GBT of RBT. Bij acute crises is een permanente vertegenwoordiging noodzakelijk, bij andere dreigingen volstaat een tijdelijke vertegenwoordiging. De liaison CoPI en (indien aanwezig, de ondersteuner in ROT, GBT of RBT) is (zijn) permanent aanwezig in de regionale crisisteams.
- Bij een tijdelijke vertegenwoordiging is het mogelijk dat de voorzitters van het WOT en WBT zelf optreden als liaisons in de regionale crisisteams, zolang de interne crisisbeheersing dit toelaat.

Het kan voorkomen dat meerdere waterschappen betrokken zijn bij de bestrijding van een water gerelateerde crisis. In dat geval stemmen de liaisons hun inbreng van tevoren met elkaar af. Tevens kunnen de liaisons, afhankelijk van de aard en omvang van de crisis, besluiten om elkaar te vertegenwoordigen in de regionale crisisteams. De waterschappen nemen hierbij niet de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van elkaar over.

4.4 Informeren en alarmeren netwerkpartners

Bij opschaling van de crisisorganisatie van waterschap Vechtstromen worden de veiligheidsregio's waarbinnen de calamiteit plaatsvindt standaard geïnformeerd via de meldkamer. Afhankelijk van de aard en omvang van de calamiteit worden de betrokken gemeenten, waterschappen en andere netwerkpartners geïnformeerd.

Wanneer een calamiteit (mogelijke) gevolgen heeft voor de openbare orde en veiligheid worden de betrokken veiligheidsregio's per direct telefonisch gealarmeerd via de sleutelfunctionarissen. Zo zal de WAT leider contact opnemen met de dienstdoende leider CoPI en de WOL met de dienstdoende operationeel leider. Het contact wordt zo nodig tot stand gebracht via de meldkamers.

Bij opschaling van het waterschap naar coördinatiefase 3 worden de burgemeesters van de gemeenten waarbinnen een calamiteit zich voordoet geïnformeerd door de voorzitter van het waterschap.

5. Borging

5.1 Crisiszorgsysteem

Crisisbeheersing is geen op zichzelf staande zaak, maar een integraal onderdeel van de reguliere taken en werkzaamheden. Waterschap Vechtstromen maakt gebruik van een crisiszorgsysteem om de voorbereiding op crisis integraal te borgen in de reguliere organisatie, structuren en documenten. Het CSZ bestaat uit:

1. Het vastleggen van de manier van werken in plannen en andere documenten;
2. Het opleiden, trainen en oefenen van de leden van de crisisorganisatie;
3. Het afstemmen en samenwerken met de netwerkpartners;
4. Het verankeren van de crisiszorg in de reguliere organisatie.

Preparatie (koude fase)

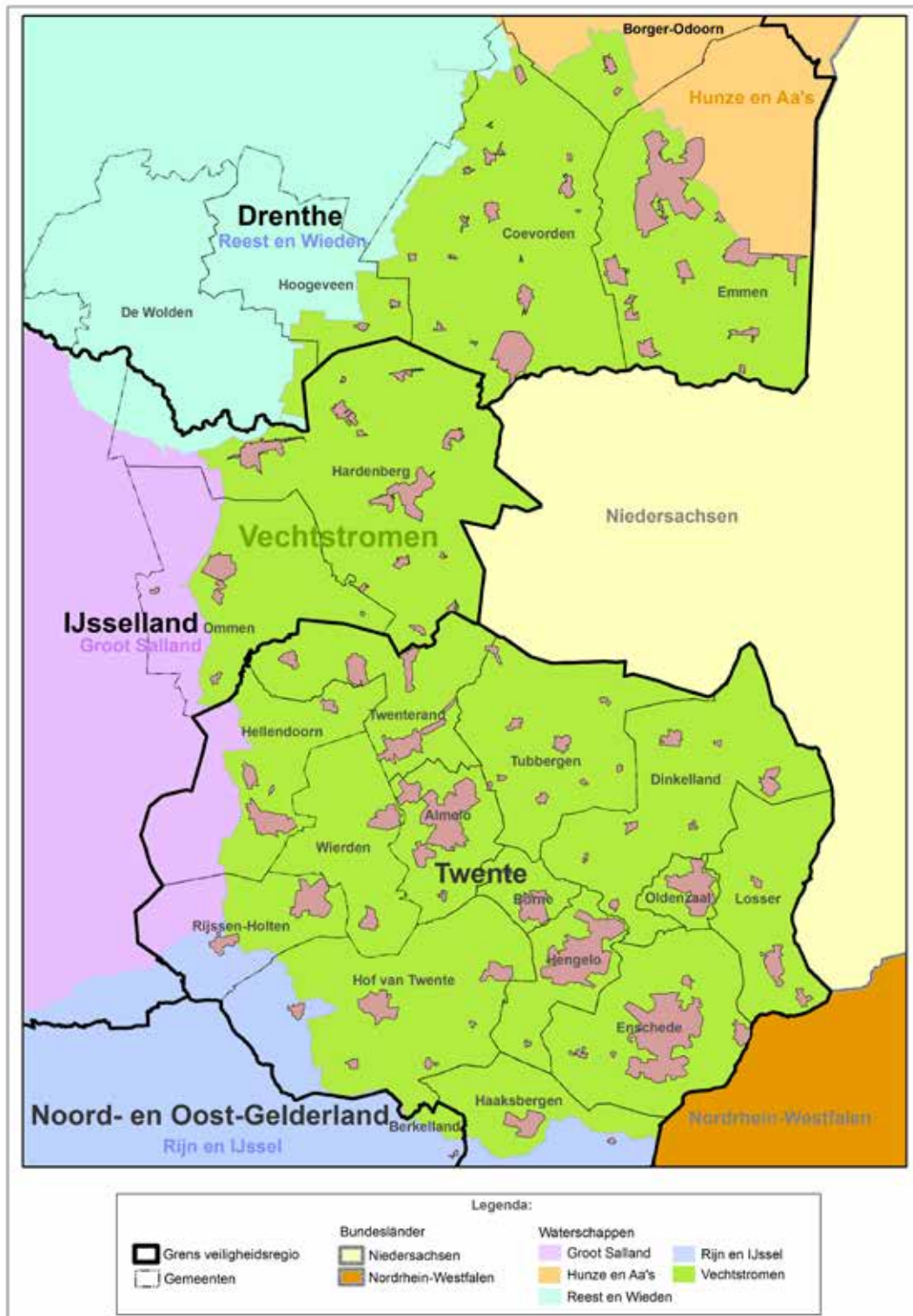
Plan →	Do ↓
<ul style="list-style-type: none"> • het vastleggen van voorgenomen activiteiten op het gebied van de plannen, het opleiden, trainen en oefenen en de samenwerking met netwerkpartners in het jaarplan crisisbeheersing. 	<ul style="list-style-type: none"> • de uitvoering van de activiteiten zoals het opstellen en actualiseren van plannen, het organiseren van opleidingen, trainingen en oefeningen, het afstemmen met netwerkpartners
Act ↑	Check ←
<ul style="list-style-type: none"> • de activiteiten bijsturen op basis van gesignaleerde knelpunten • nieuwe ontwikkelingen en aanbevelingen uit het jaarverslag vertalen in activiteiten voor het nieuwe jaarplan 	<ul style="list-style-type: none"> • de voortgang en bereikte resultaten bewaken in bijeenkomsten van het team en de werkgroep crisisbeheersing • het opstellen van een jaarverslag crisisbeheersing met een toetsing van het uitgevoerde jaarplan en aanbevelingen voor geconstateerde knelpunten

Respons (warme fase)

Plan →	Do ↓
<ul style="list-style-type: none"> • vastleggen van de manier van werken van de crisisorganisatie in het crisisplan, bestrijdingsplannen en de werkdocumenten • het opleiden en trainen om de leden van de crisisorganisatie de benodigde kennis en vaardigheden bij te brengen 	<ul style="list-style-type: none"> • het bestrijden van calamiteiten en het testen van de manier waarop de crisisorganisatie uitvoering geeft aan de werkwijze die in de plannen staat beschreven
Act ↑	Check ←
<ul style="list-style-type: none"> • het bijstellen van het crisisplan, calamiteitenbestrijdingsplannen of werkdocumenten op basis van de verbeterpunten • het opzetten van aanvullende opleidingen en trainingen voor leden van de crisisorganisatie op basis van de verbeterpunten 	<ul style="list-style-type: none"> • het evalueren van calamiteiten en van oefeningen om na te gaan of het optreden van de crisisorganisatie de gewenste resultaten oplevert en om verbeterpunten te signaleren • het bewaken van de verbeterpunten door het team en de werkgroep crisisbeheersing

Bijlagen

Bijlage 1 Beheergebied waterschap Vechtstromen

Bijlage 2 Afkortingenlijst

AC	Algemeen Commandant
CBP	Calamiteitenbestrijdingsplan
CoPI	Commando Plaats Incident
CZS	Crisiszorgsysteem
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GCT	Gemeentelijk Crisisteam
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio
GIS	Geografische Informatie Systeem
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure
HIL	Hoofd incidentlocatie
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
LCW	Landelijke coördinatiecommissie Waterverdeling
LCO	Landelijke coördinatiecommissie Overstromingsdreiging
LCM	Landelijke coördinatiecommissie Milieuverontreiniging Water
MCCb	Ministeriele Commissie Crisisbeheersing
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
OVD	Officier van Dienst
PBOB	Procesafspraken, beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming
RBT	Regionaal beleidsteam
ROT	Regionaal operationeel team
Sitrap	Situatierapport
WAT	Waterschap actieteam
WBT	Waterschap beleidsteam
WOL	Waterschap operationeel leider
WOT	Waterschap operationeel team
WVS	Waterschap Vechtstromen

Colofon

Titel: Crisisplan waterschap Vechtstromen
Uitgegeven door: Waterschap Vechtstromen
Adresgegevens: Postbus 5006
7600 GA Almelo
Telefoon: 088-2203333
Email: info@vechtstromen.nl

Versiegegevens

Status: Definitief
Datum: 03-03-2015